

KIWAIDIK

Kaanepilt:

E. Gebhardti (Balti-Saksa kunstnik, sündind 1838. a., ilmekate eesti talupoja päade joonistaja, kelle suurim osa maale siiski usulistel ainetel loodud) käesoleva numbri kaanel leiduv suurema maali (asub Leipzigi linnamuuseumis) reproduktsioon üllatab meid eluga, mis sest maalist välja hoovab. Harva on suudetud sellaselt haaravalt edasi anda näojoonis kirge ning veendumust oma asja õiguses. Mehe silmad otseki heidaksid vätku; tunneme, et see mees jääb lõpuni truuks oma aateille, et siin pole kõnet kompromissist ning enda mugavuse nimel aateist

loobumisest. Ent eks ole naisegi kuju õnnestund hästi, on otseki igainaiseliku sümboliks. Naine on mures oma mehe pärast, ristis kätega vaatleb ta üle mehe öla vaidluskirjale, kus ta mehe töökspidamised on haarat ja mille avaldamine talle hukatuseks võib saada. Ent siiski tundub naise näojooni ligemalt silmitsedes, et see naine saab aru mehest ja mõistab selle tarvet väljendada oma töökspidamisi.

Sellaseid reformaatoreid, nii kindlaid ja julgeid, tarvitseb meiegi aeg, nüüd juba ühiskondliku elu reformeerimisel.

Karskuseksameist.

Käesoleval aastal avaneb võimalus esmakordselt karskuseksami nooremas astmes hulgakaupa õiendada. Eksami päevaks on liidu juhatuse poolt määratud 10. aprill, kõikides org.-es ühel ajal. Org.-i juhatuse poolt tuleb moodustada eksamikomisjon (3-liikmeline, juhatajaks soovitav õpetaja), millise koosseis kuni 23. märtsini s. a. liidule kinnitamiseks esitada tuleb. Samuti jääb loomulikult eksami tehniline korraldus, eksami õiendada soovijatele aja ja koha teadaandmine jne. org.-i kanda. Liit omalt poolt saadab eksamikomisjoni juhatajale kinnises ümbrikus 4 küsimust,

kava piirides, millele eksami õiendajail kirjalikult kahe tunni jooksul vastata tuleb. Vastused vaatab kohapäälne komisjon läbi, varustab oma arvamistega ning saadab liidule kinnitamiseks, kes eksami rahuldavalt õiendavatele vastavast tunnistused välja annab, kuna hästi õiendanud tunnistusele lisaks J. Elango poolt koostatud tsitaatide kogu „Aegade hääle“ saavad. Tunnistuste ja raamatute väljajagamine on soovitav toimida karskuspühäl (mai alul) selleks korraldades piduliku aktuse.

Uus karskuseksamite kava saadetakse igale soovijale liidu poolt kätte.

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus:

Andre Maurois — ARIEL ehk Shelley elulugu.

Tõlkinud Lydia Raudsepp.

372 lk. Hind 2 kr., iluköites 2 kr. 50 s.

Maurois oli kaua hellitanud mõtet kirjutada Shelley' elulugu, mis viimaks teostus käesoleva romaani näol. Selle eessõnas autor ise juhib tähelepanu oma teose meetodile, mis ennastohverdavalt ohjustub kirjaniku fantaasia tõsiasjade kroonikaga. Nii pakub „Ariel“ lugejale kahesugust veetlust rõõbastikku: kui suure intuitsiooniga sisseelatud romaan ja kui faktidel põhinev biograafia kirjandusloolise isikust. Näib, et Maurois' enese saatust talle on inspireerinud selle väljenduse vajaduse. Ta enese pihitused oma koolipäevilt tutvustavad meile poisikest, kes kujutles enesele maailma nagu mõnd hiiglalütseumit, kus valitseb ideaalne kord ja õiglus ja kus kogu elueal ei tehtagi muud kui arutatakse ideid ja neist teostatakse kõrgemad ja õilsamad.

Kui Maurois kord juhulikult sattus lugema üht osa Shelley' kirjavahetusest, ta oli üllatunud, leides sealt — pealegi märksa pateetlikumal kujul — samu unistusi, kokkupõrkeid pettumusi, mida ta ise oli läbi kannatanud. Ja otsekohe Shelley' isik võitis ta südame. See oli kaunimaid juhuseid kujutada idealisti kokkupõrkeid karmi tõelusega. Ja Maurois alustab huvitava essee-romaaniga, meetodilt, mida ta harrastab Proust'i eeskujul ja mida ta nimetab „tõeluse aeglaseks valdamiseks vaimu kaudu“. „Arieli“ lugedes jääb ilmselt mulje, et Maurois innuga süüvib Shelley' inimlikku põhi-olemusse, mitte end segada lastes kirjanikust ja ta teostest.

REVADIK

Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri.

№ 4

VI aastakäik

1928/29

Noortele!

Oleneb teist, kas tahate olla lõpuks ja viimsed mitteaustamisväärsed ning järeltulijate poolt isegi üleliia põlatud sugupõlvest, kelle ajaloo juures järeltulijad kiidavad saatust, et see õiglane olnud, või tahate olla alguseks ja uue, oma toredusega kõiki teie kujutelmel ületava, aja alguspunktiks, nendeks, kellest alates järeltulijad enda tervenemise aastaid loevad.

Fichte.

A. ASPEL.

Noortel on vastutada.

Noort tunne enne kõike ta sihtide ja seisukohade kindlaksmääramatusest. Ta on inimene, keda veel ükski eriala ei ole suutnud kõita täielikult, ta ei ole loobund veel millestki, kõik teed kutsuvad teda ja tema tunneb, et võib minna igauht mööda neist. Selle ajajärgu kestel ta ei ole veel sunnit ohverdama ühtki osa enesest ja ta nägemisvõime, kui seda oleks võimalik siis täiel määral kasutada, on kõige avaramate piiridega.

Võib olla paljud ei tunne niisugust noort inimest, ega arva ka, et ise kunagi oleks sarnanend talle. See tuleb sellest, et igale inimesele ei ole mitte ant olla noor omas elus. Mäletame väga hästi keskkoolist neid poisse, kes juba 15—16-aastaselt olid elumehed ja ärimehed, täis elutarkust, kes unistasid klubidest ja elurõõmudest ja kavatsesid pühendada sellele oma elu.

Meie noorte seas on palju neid, kes on juba vanad vaevalt olles sündind. Kui nad on rikastest perekondadest,

siis teeb seltskond nad kiiresti vanaks, on nad aga vaeste hulgast, siis murlik elu.

Seltskond, elukogend nooredmehed selle eelväes, võtab uued päälekasvajad juba varakult oma hõlma, annab neile edasi oma auahnuse, oma karjäärirungi ja naudingute kuhjamises seisva elusihhi. Seltskonna kombed, seltskondlise elu kunstlikkused, tapavad nooruse sama kindlasti, kui seda teevad elumured.

Vaesemate inimeste lapsed saavad täiskasvanuiks järsku: juba varakult peavad nad mõtlema tööleidmisele. Nooreks jäämine nõuab aga vaba aega, nõuab otsekoheste ülesannete kõrval puhkeaega, mida võiks kasutada lugemiseks, jutuajamiseks ja kõige muu tegemiseks, mil ei ole otsekohest praktilist väärtust (nagu sportki ja mängud). Maxim Gorki lapsepõlvemälestused kõnelevad meile sellest, kui suuri pingutusi nõuab ühelt päevatöoliselt selle sisemise tule ülvalhoidmine. Nende mälestuste lugemisel on lugejal kogu aeg hirm, nagu peaks iga moment nii madalad tööülesanded kustutama selle värskete tahte.

Ja ometi on see ajajärk inimese elus see, kus ta võib äratada ja peab eneses äratama kõik selle väärtusliku, mis temas olemas. Neil aastatel inimene on kõige enam vaba. Niipea kui on sooritet viimane eksam ja asut ametisse, siis räägib juba kõik inimese kinninaelutamise hääks ükskõik millisesse kitsasse raami. Prantsuse filosoof Montaigne iseloomustab seda vabaduse ajajärku järgmiselt: „Mis puutub minusse, siis arvan, et kahekümneaastaselt meie hing on seda, mida ta peaks olema alati ja et ta lubab siis kõike, mida ta suudab: üks hing, mis sel ajal ei anna oma jõust ja sügavusest käsiraha, ei anna seda kunagi. Loomulikud inimese omadused ja vourused annavad sel ajal enesest seda, mis neis on ilusat ja võimsat, või nad ei anna seda kunagi. Võin öelda, et kõigist inimeste ilusaist tegudest, mis on jõudnud minu teadvusse kõige vanematest aegadest tänapäevani, kau-

gelt suurem osa on sündind alla kolmekümneaastaste inimeste poolt. Mis puutub minusse, siis tean kindlasti, et sellest elueast päälle, nii minu vaim, kui keha, on enam kõdunud, kui juurekasvand, enam tagasi läind kui edasi.“

Vanemaks minna tähendab harjumusi koguda, ümbrusele ja kasulikele väljavaadetele alistuda. Seda enam on põhjust, niikaua kui on veel aeg, ehitada enesele aluspõhja, mis saab ka terve hilisema elu toeks. Noorusel on vastutust kanda oma enese tuleviku ja sellega ka terve inimkonna tuleviku ees. Temas on palju ülekeevat jõudu, kuid tal ei ole mingit õigust seda kergete naudingute päälle ära kulutada; ta peab suutma rakendada seda parema tuleviku teenistusse ja see tähendab: vallandada eneses neid inimlikke väärtusi, mis on selle tuleviku aluseks. See tähendab oma pilku süvendada, asju avaralt ja mitmekülgselt näha, see tähendab asju ja olukordi tundma õppida, neist ise veel kaasakiskumata olles.

Nii kaua kui ollakse veel vaba, tuleb seda vabadust tõeliselt hoida, tuleb katsuda kõike tundma õppida, tuleb püüda tõe leida. Sellest tahetest tunneme tõelise noore inimese.

Meie noorsoos on vähe seda tahet, see on õigus. Meie noorsugu loeb väga vähe raamatuid, loetakse ainult niipalju, kui neid koolis nõutakse. Kuid päämiselt raamatute kaudu on noorel võimalik saavutada selgust ja haarata maailma sügavust, mõista teisi inimesi, tervet maailma. Üldiselt ja väga laialiselt on tarvilusel üks allahindav sõna, mida enam keegi ei taha enese kohta maksvusele lasta: raamatukoi. See sõna ütleb kõik ära, sellega on antud iseloomustus ja see, keda ta ükskord on puudutand, püüab kindlasti teda teinekord mitte enam teenida.

Ja ometi on just see meie suur puudus, et meil ei ole raamatukoisiid, või et meil on neid liig vähe. Raamatukoi ei tähenda tõeliselt pea kunagi väsind või liig elutarka noort, ta tähendab aga alati vaimuerksat ja sise-

mise elujõuga inimest, kelle terve jõud väljendub alles tulevikus. Ta tähendab ka seda noort, kes suudab kanda vastutust inimkonna ees, kes on võimeline tegutsema elus täie teadvusega ja oma südametunnistuse järgi, sest kui ta kord on tungind ühiskonnaküsimuste ja eluküsimuste keskele, siis on see jätnud aluse, mida meheea praktiline elutarkus enam nii kergesti ei kõiguta.

Terve noore inimese ümbrus on aga ühinend siin salaliiduks tema vastu. Eelpool oli kõnet vara meheks saand kaasealist. Nende elurõõmus eeskujude ja ikka uuenevad päaletungid, mis seisavad selles, et ka teistele edasi anda oma kogemusi ja teha neist „mehi“, kisub järelejätmatult juba süvenema hakkavaid noori kaasa. Siis kõik need kiusatused, mis tulevad vanadelt inimestelt, kes püüavad juba varakult sisendada noortesse kindlaid ette valmisfabritseerit tõekspidamisi.

Kui keegi 17—18-aastaselt on vastu võtnud mõne lööksõnalise ilmavaate-šabloon, siis on tema enamasti alati-

seks võimetus saand probleeme uuesti tõsiselt ja mitmekülgselt uurida. Ta vaimlised võimed lamestuvad ikka enam ja enam ja jääb täiesti küsitavaks, kas ta siis sellele ilmavaatelsele suunale kasu asemel mitte kahju ei too. Ta jääb tõugatavaks materjaliks ja mitte üheks toeks sellele põhi-kapitalile, mida iga liikumine püüab omale muretseda.

Nõuab suurt vabadusetahet, kõigi nende takistuste kiuste, edasi minna, enese ümber kõikide sihtide avarust ja enese sees selgusejäu tundes. See vabaduseinstinkt on omane siiski igale tervele noorele ja temale toetudes tuleb anduda tõsisele tööle, õppida tundma inimesi ja sotsiaalseid vahekordi ja kõike viletsust, mis on ühiskonnas, õppida tundma nende tõelisi põhjusi ja sellest väljapääsu võimalusi. Seda saab täiel määral ainult end vabana tundes, ja kui seda on kord suudetud, siis võidakse ka sellele vastutusele, mida tulevik noortele seab, otsekohese ja selge pilguga vastata.

LUTHER H. GULICK.

Keha iseloomu väljendajana.

galpool näed rasvund, tõntse, vormituid kehasid või küürusseljalisi, lõtvu ja nõrku, degeneratsiooni ja töövõime-tuse kõiki astmeid. Säärased kehad ei kõlba nende omanikele osavaks teenriks. Nad ei suuda teha pooltki sellest tööst, mida peaksid tegema. Neist ei sünni rõõmustada ega uhkustada. Nad ei ärata enesetunnet.

Selle põhjuseks on muuseum meeste rüht*. Enamikel meestest, kellest möödud linna tänaval, on hooletu rüht. Pööra kord välja minnes sellele tähelepanu. Võib-olla esimene mees keda märkad, lohistab piki tä-

navat, rinnakast kokku surutud, kõht kumeralt ees, pää ette sirutet. Järgmine on rasvane ja tuletab meelde püstiasetet talva: rinda on vaevalt märgata, kuid alumine kehapool laieneb järjekindlalt. Iga samm nõuab talt suurt pingutust. Kolmas on ehk pikk ja peenike, üks õlg teisest paar tolli kõrgem. Ta on raamatupidaja. Harjund istuma kirjutuslaua kohale kummardanult ja toetuma paremale õlale on lihased vähehaaval sest pingutusest mutnud asendi. Mitte ainult õlgade asend pole muutund, ka selgroog on pisut kõverdund.

Sa leiad need kolm halva rühi päätüüpi ühes paljude variatsioonidega. Vaevalt ühel kümnest on veidi parem kehavorm. Inimese tõsine olemus ei

*rüht — Kehaseis.

pääse avalduma. Tas on enam julgust, enam personaalsust kui tuleb nähtaval.

Kuid välisvorm pole pääasi. See, kuidas inimene seisab ja astub, mõjub ta tervisele, ta töövõimele. Seisab ta alati kokkulitsutud rinnakasti ja ettesirutet peaga, on ta hingamine nõrk, ta kops pole kunagi täies töös. See võtab suure osa ta elujõust. Kui inimese kõht kannab nii suurt rasvakoormat, et ta käik muutub kohmakaks, siis kindlasti ka ta vereringvool on halb ja hingamine puudulik.

Milline on õige rüht, kuidas seda saavutada? Harilik juhised on „Hoiapääd püsti!“ Kuid see ei satu naelapähe. Võid näha püäd ja lõuaega vaeva kui palju tahes, su rüht jääb ikkagi inetuks. Püäd moodustet nurga muutmise ei paranda asja.

„Õlad tagasi!“ on teine tuttav nõuanne, kuid see satub sama vähe asja üdissse. Õlgade asend mõjub vaevalt keha asendisse. Õlad eemalduvad kehast just nagu aknaeesriided toa seinast. Vaheta nende kohta kui palju soovid, rinnaõõnsuse vormi see ei muuda.

Ainult üks abinõu on, see, et asetame selja ja kukla õigele kohale, s. o. hoiame selgroo sirge. Sellest nõudest on kergem kõnelda kui seda täita. Seda ei saa teostada muidu kui olles valmis otsustavaks pingutuseks.

Sõjakooli õpilased omandavad õige seisamise ja käimise harjumused oma õpiaja esimese 6 või 8 nädala jooksul. Nad omandavad need nii täielikult, et pärastises elus see ei vaja enam mingit hoold. Alaline täpne tähelepanu seletab kogu asja. Sõjakoolis peetakse uut õpilast kogu päev silmas. Ta ei saa seista, istuda, kõndida muidu kui kõige paremas asendis. Säärase harjutuse kaudu saab kogu organism uued harjumused.

Sõjakooli õpilane teeb ka erilisi selja ja käevarte harjutusi, kuid harjutused pole sel juhul pääteguriks. Inimesed arvavad, et harjutus teeb selja lihased nii tugevaks, et need juba iseenesest veavad ta sirgeks, ilma et ta pruugiks sellest mõeldagi. See ei

vasta tõsiasjule. Sõekaevuri selg on kumer, olgu sel ka lihakseid kui kõiepundar. Tõeliselt on inimese seljal kalduvus püsida ühes asendis nii puhates kui töötades. Sõekaevaja töötab kumaras ja jääb kõveraks puhateski.

Sirge seis on esijoones harjumuse, mitte lihaste asi. See oleneb närvi- kava valvest. Närvitsentumeid tuleks harjutada ja see on võimalik ainult alalise ja kestva tähelepanu kaudu.

Kui suudad valju distsipliiniga hoida oma keha õiges asendis paar kuud, siis loodetavasti omandadki selle seisundi. Oled loond närvi- ja lihas- harjumusi ja need juba hiljem ise hoolitsevad asja eest. Kuid harjumuste loomisel ei tohi olla puhkeajaga ega hellitamist.

On lihtne juhised, mis sobib enamiku juhtude kohta. „Suru kukal vastu kaelust!“ Selles see trikk seisabki.

Ribid on niiviisi selgrooga ühendet, et selgroo sirge olles omavad nemadki kõige sirgema asendi. Rinnakorv laieneb, kopsudel on avar ruum paisumiseks, südame tegevus on jõuline ja takistamatu, vaheliha leiab rinnakorvi seintest tubli hüppelaua.

On selge, et kumargil kehaseis vähendab südame ja kopsude töövõimet ja takistab maksa tegevust. Kuid halvavad tagajärjed ei piirdu sellega. Kui kõht on, nagu harilikult, lõtv ja lastakse paisuda ette — nagu see on halvava seisuasendi puhul — siis libisevad kõik tähtsad siseelundid pisut allapoole, madalamale normaalsest. Olen sageli märganud mao alumise serva laskunuvat 2—3 tolli just sel põhjusel. Pole selge, miks järelduseks on just see seisukord. Võib-olla juhtub see närvide või veresoonte pingutusest — igal juhul osutab kogu organismi töövõime tuntavat vähenemist; elundid lõtvuvad ja nende toiming muutub aeglaseks.

Mõnikord õnnestus mul haigusi, mis minu arvates olid orgaanilised ja raskekujulised, arstida sellega, et panna põdeja seisma sirgelt, käima õieti ja hingama sügavasti.

On kurb tõsiasi, et mitte paljas teadmine, kuidas tuleb seista sirgelt,

mitte parandusvahendite rohkus, mis meil keelel, ei kõrvalda puudust, vaid see, kuidas neid tarvitame. Juhised on antud. Kuidas inimesed neid täidavad? See küsimus on kõige praktilisem.

Kõigepäält ei tule kunagi tarvitada kunstlikke vahendeid. Müügil on väga mitmesuguseid riistapuid, mis pidavat esile kutsuma soovitud tulemused. Need pidavat tõmbama olad tagasi, hoidma pää püsti, õiendama keha ebaõige asendi. Kuid tõeliselt on asi nii, et mida kauem tarvitad selliseid riistu, seda vähem suudad ise seista sirgelt.

On need riistad küllalt tugevad õlanukke tõepoolest tagasi tõmbama, siis teevad nad ära lihaste töö; järelduks on, et lihased muutuvad päevpäevalt võimetumaks ise seda sooritama.

Igal juhul pole, nagu ju oleme näind, olad sugugi kurja juur. Kaardus õlanukid on halva rühi järeltus, mitte põhjus.

Järgmine punkt on see: võimle alati kõige paremas kehaasendis. Keha on kalduv sama asendit säilitama ka pääle harjutuste lõppu. Käi millises õppeasutises tahes ja vaata, kuidas poisid seisavad võimlemisriistade juures. Nad ise ei märkagi, kuidas see mõjub nende rühiharjumustesse. Kogu harjutuste aeg peetagu keha võimalikult hääs asendis.

Lõpuks veel on paaril harjutusel eriline väärtus kõnealuse raskuse võitmiseks.

1. Hinga sisse aeglaselt ja nii tugevasti kui võimalik. Samal ajal suru kukal kõvasti tagasi vastu kaelust ja hoi a ses seisandis. Ei tee viga kui liialdadki. Eesmärgiks on õlgadevahelise selgroo õgvendamine. Selle tagajärjel suureneb rinnakoobas.

2. Tüsedaille on soovitav järgmine harjutus:

Võta õige seisuasend. Tõmba kõht tugevasti sisse nii kaugele kui võimalik. Hoi a teda üks moment paigal ja lase jälle vabaks. Korda seda võtet kümme korda päevas ja suurenda alata arvu, kuni võid seda sooritada 50 korda hommikul, õhtul. Igakord

kui see päeva jooksul tuleb meelde, tõmba kõht tugevasti sisse. See kõvendab neid lihakseid, mis hoiavad teda kohal.

Nii vasturääkiv kui see esimesel pilgul tundubki, on mõnikord hää lasta keha lõdvaks igast pingutusest. Kui liiga väsimine, jääb vererõhk nõrgemaks. Verel on siis kalduvus koguneda makku. On selg kumer ja rind kokkupressitud, suruvad ribid mao ümbrust. Järelduks on, et rohkem verd paiskub üldisesse vereringvoolu. Sellega tõuseb vererõhk.

Energiline seisund on tegutsemise asend. Mõtlemise ja hoolsa tähelepanu, samuti väsimuse asend on: pää paindub ette ja sageli veel käsi toetab pääd. Kui keegi alaliselt on ses asendis, siis väsimuse puhul pole talle sest enam abi. Ainult see, kes harilikult seisab hääs asendis, võib väsimuse puhul kasu saada sellest vereringvoolu ergutusvahendist.

Õige rüht ja inimese enesetunne on otsekoheses ühenduses. Könnib keegi jalgu lohistades, pilk maas ja kõht ripakil, säärane asend ei sisenda seda tugevat ja tervet enesetunnet, mille omab see, kes seisab sirgelt ja vaatab maailmale otse silmi, hoiab rinna kõrgel ja kõhu omas koopas ja kogu keha hoolsa järelvalve all — sihuke on terve, rinnakas mees!

Kui kõnnid tänaval ja ärkad märkama, et su rüht on vilets, siis võta omale mitte ainult kehaliselt, vaid ka vaimliselt sirge asend. Vaata inimestele otsa keda kohtad ja kujuta ette, et igaüks neist on sulle dollari võlgu. Pane ka oma asendisse pisut nõudlikkust. Hoi a pää püsti ja vaata inimestele otse silma. See mitte ainult ei pane teisi arvama, et sul on olemas jõud, mis sul tõeliselt puudub, vaid see tegelikult aitab sulle seda jõudu muretseda.

Sisselängend rinnakast, lõdvad musklid, sülditaoline rasvamagu ei loo seda, mida nimetame tugevaks personaalsuseks.

Suru kukal vastu kaelust!
Teosest „Töövõimeline elu“, Tõlk. A. P.

Puudulikkude iseloomuomaduste arendamisest.

Mis sa tahad? Kõik on sinu, kõik teed on lahti sinu ees, tõe päike paistab sulle: seepärast ära kõhkle, ära küsi, vaid vaiki ning pane ennast maksma.

On vähe inimesi, kelle ole-
mus on täiuslikult harmooniline ja terviklik. Paljudel on küll välja-
paistvaid võimeid teatavas suunas, omavad hää kasvatuse ja põhjaliku hariduse ja ometi on nende olemuse ülesehituses kusagil viga, mis rikub kogu nende elu ja teeb väärituks nende parimad püüded.

Paljudel meist on võib-olla ainult üksainus vastik nõrkus, aga see kaalub sageli üles kõik meie jõud ja võimed ja tühistab nende väärtuse nii meile endile kui teistele.

Kui häbistav on teadvus, et oleme säärasest nõrkust või niisugust viga kannud kaasas küpsesse eluikka ilma seda õieti märkamata või vähemalt ennast sellest arstimata. Võib-olla on see ainult tilluke viga: aga kui see meie elu kidurdab, kõiki püüdeid halvab, meid alatasa iseenese ees alandab, meid tuhandesse kimbatusse sekkeldab ja meie edasijõudmist elus takistab — milline õnnetus on ta meile siiski!

Kui kahju, kui mõni avarate võimaste kanglane on aheldet ainsast väikesest nõrkusest, mis hävitab ta võib-olla hiilgava elukäigu! Kui vanemad või õpetajad lapse tähelepanu juhivad sääraselle nõrkuselle, mis talle võiks olla hukatuslik, kui see jääks kõrvaldamata; kui nad teda juhatavad, kuidas selle vastu võidelda ja kuidas vaimu harjutamisega puuduvat võimet arendada ja kõvendada — milline stürepärane abi on see lapsele, võib-olla on see ta päästmine hukkamisest. Milline kahetsemisväärt vaade kui peab nägema, kuidas mõni noor mees nõndanimetet „saatusele“ alis-
tub, millest ta usub, et see otsaesise

kortsutamise või päriuslikkude omadustega olevat määrand ette ta saatuse. Milleks peame omi nõrkusi läbi elu kaasa lohistama, kui ometi tilluke kvantum tervet inimõistust või pisut arukat mõtlemist, millega uus mõttesuund rajatakse, meid otsekohe sellest võiks ärstida?

Kui oled teadlikuks saand mõnest oma vaimlisest nõrkusest, mõnest puudulikult arenend võimest, siis tea ka, et juba nõrk kraad vaimlist koondust, mõttekäigu juhtimine vastassuunda, mõtteis viibimine täiuslikult arenenud kujuteldud võime või omaduse juures võimaldab soovitud täiusliku arengu. Õige mõtlemine loob õige elu.

Aga kui sa selle nõrga koha hoole-
tusse jätad, kui sa teda ei harjuta ega kõvenda, kuidas võid siis oodata, et ta kunagi võiks saada tugevaks? Sa ei omanda kunagi ühtlaselt arenend keha kui harjutad ainult käsi: Sama maksab vaimu kohta. Kõik vaimlised võimed ja eeldused hävinevad kui neid ei harjutata. Kui sa midagi igatsed ja kogu oma jõuga küllalt pidevalt ja küllalt kaua seda taotled, siis ei või olla teisiti, et jõuad talle lähemale: mida sa enesele soovid, seda saavutad mõnesugusel määral kindlasti.

On su iha tarkuse järele küllalt tugev ja kestev, siis saad sa targaks. Igatsed sa logelemist ja paljast lõbu, sa saavutad soovitu: aga sa ei pea mitte ootama, et saaksid targaks, kui püüad vastupidist eesmärki.

Soovid sa omale tervist, siis kõnele tervisest ja mõtle tervisest, kujutle iseend täiuslikus tervisest, samuti kui kujur kujutleb pilti, mida kavatseb raiuda kivist.

„Jaata mida endale soovid ja sa saavutad selle.“ Seisab näiteks sinu kardetav nõrkus selles, et vaatad elu läbi musta prilli ja näed ainult asjade varjukülgi, võid end sest seisukorrast täiesti parandada ja koguni lühikese ajaga, kui mõtted koondad alatasa asjade valgustet, rõõmsaile ja päikese-
paistelisile poolile. Kui seda pidevalt

jätkad, on sul mõne aja pärast vaevalt veel rusuvaid ja tumedaid mõtteid. Kui nad tulevad, siis viska nad välja oma vaimust, nagu sa välja viskaksid sisse-murdja omast majast. Ons see mingi põhjus sisse-murdjat majja jätta, et ta kord sisse on tungind? Tee luugid lahti ja lase valgus sisse, siis kaob pimedus.

Seda pole raske teha. Aga kui sa omi nõrkusi hellitad või rõhuvate mõtete juurde püsima jääd, siis tähendab see seda, et tunnistad nad oma sõpradeks, palud neid sisse astuda ja sinu juurde peatuma jääda. Kui sa alati asjade varjukülgede juures peatud, siis kõvendad kõike seda, mis su elu tumestab ja su elukäiku takistab.

Kui sa alatasa silma ees pead pildi täiuslikult arenend võimest, mida arvad enesel puuduvat, siis saavutad varsti soovitud menu.

Ma tahaksin, ja see oleks võimalik, näidata igale noorele inimesele, milline suur võim hää poole peitub selles, et endid harjutame võimeid ja dispositsioone, mida endile soovime, kogu jõuga jaatama ja kogu meile omase kindlusega neile pretendeerima kui sääduslikule pärandusele. Juba paljas suundumine mingile eesmärgile kogu tahtejõuga, tagasipõrkamatu kindlus seda saavutada aitab imestaval määral kaasa soovitud tõeliselt omandada. Ära põlga omadusi, mis sul puuduvad või mida sa tungivalt soovid, ikka ja ikka uuesti ihaldamast ja nõutamast, hoi a see igatsus alati oma teadvuse esialal, ole kindel, et ta kord omandad ega lase end millestki kõrvale eksitada — ja sa näed üllatusega, kui kiiresti sa muutud magneediks, mis soovitud asjad ligi tõmbab.

Soovid sa omale täiuslikku karakterit, siis ihale seda, taotle seda, püüa selle poole kogu kangekaelsusega ja sa ei valmista mitte ainult oma vaimu ette ta saavutamiseks, vaid ka su vaimu jõud suureneb, mis teda ligi tõmbab.

Meie teame, et enamik inimesi seda, mida nad palavalt igatsevad ja mille poole nad alatasa püüavad, kunagi ja

kuidagi ka saavutavad. Ja isegi kui nad kõike ei saavuta, mida soovivad, jõuavad nad sellele ometi lähemale ja saavutavad palju enam sellest, kui nad mitte poleks nii püsivalt soovind ega selle poole võidelnud. Meil on võime meie külgetõmbejõudu muuta, seda kas tõsta või nõrgendada ja see on otsekohesest vahekorras meie ihalduse kraadiga ja meie nõudmise kindlusega.

Paljud inimesed püsivad haiglaselt ettekujutuses, nagu oleks neil need või teised paratamatud kalduvused. Mõned mõtlevad olevat pärimine teatavaid omadusi ja dispositsioone vanemilt ja ootavad aina, et need kuidagi avalduks. Kuid see just on abinõu seks, et nad lõpuks avalduvadki: sest keda me alatasa palume meile sisse astuda, see meile viimaks ka tuleb. Nii suurendavad inimesed häda sellega, et alatasa muretsevad ja mõttes selle halvade tagajärgede juures viibivad. Lõpuks areneb neis kõrgekraadiline tundelikkus selle kohta, mida nad peavad oma eriliseks dispositsiooniks: nad ei või sest kõnelda ega midagi sellest kuulda ja ometi rõõvib alaline mõtlemine sellele neilt kogu enesetsu ja takistab nende kordaminekuid elus.

Enamik neid haiglasi omadusi eksisteerivad ainult ettekujutuses või paistetakse ettekujutuse abil suureks. Haudutakse nii kaua nende otsas kuni lõpuks munakoorest vastavad võimalused välja tulevadki, mis asuvad juba elusate vaenlastena oma ohvrit piinama. Rohi selle vastu on see, et teeme just vastupidiselt: viibime hääl ja täiuslikel omadusil ja jätame vead ja puudused lihtsalt tähele panemata.

Kartus võib muutuda haiguseks, aga see on ainult ettekujutuse haigus ja seda võib kergesti parandada seega, et selle mõtte enese vaimuilmast välja ajame ja vastupidise mõtte omaks võtame. Tee enesele selgeks, et ükski inimene ei mõtle sind eriti tähele panna, et inimestel liigagi palju on tegemist enese isekate mõtete ja soovidega, et neil mahti oleks sinu eest muretseda.

Teosest „Mõttevõim“. Tõlk. E. M.

Mõtteid ja muljeid Noorsoo Karskusliidu II. kõnevõistluse puhul.

Esimene kõnevõistlus aasta fagasi Valgas jättis võrdlemisi kahvatu mulje. Osavõtjaid oli vähe, valmistus tundus nõrk, kõned hoopis lühikesed. Kahtlemata mõjus asja uudsuski. Hoopis teise tulemuse andis jõuluvaheajal V. noorsoo karskuskongressi ajal Paines korraldatud kõnevõistlus. Siin oli selgesti näha, et asja oli võetud väga tõsiselt ja sellekohaselt ka tublisti tööd tehtud. Ka

ja kõnekuunsti tehnikat. See on kõigi suurte kõnelejate kindel veendumus.

Väärrib tõsist tunnustust Noorsoo Karskusliidu algatus kõnevõistluse korraldamisel. Seni on meil eelistetud peamiselt inimese füüsilisi võimeid esitavaid võistlusi (sport), kuna siin on välja toodud tülse vaimline ala. Tuleb ainult soovida, et kõnevõistlused omandaksid eluliselt areneva suuna ega tarduks šabloon. Ses mõttes tuleks iga uue võistluse puhul põhjalikult kaaluda selle korraldusküsimusi. Nende ridade kirjutajal on pääst läbi vilksatand mõte — kas ei oleks kuidagi võimalik teostada mitmevõistlust, kus inimesel võimalus oleks lõpptulemusena näidata nii oma vaimlisi kui ka kehalisi võimeid kogusummana. See oleks midagi sportlase viie- või kümnevõistluse taolist, kuid siin annaksid punkte ka isiku vaimlised võimed, näit. kõneoskus. Muidugi näib niisugusteks võistlusteks ühtlase aluse leidmine raske olevat, kuid kui see võimalik oleks, virgutaks see küll mitmekülgsemale enese isiku arendamisele kui see praegu sünnib. Vähemalt muutuks sealabi kas või osaliseltki meie isikukujundamise ideaal täisisiku suunas.

Tagasi tulles viimase kõnevõistluse juurde, tahaksin märkida raskusi, mis oli žüriil võistlejate hindamisel. Kõnelejad erinesid väga suurel määral üksteisest individuaalsete omaduste poolest. Mõnegi juures tundus ühe teatud vooruse tunduv ülekaal muude omaduste vastu, tistes isegi ilma auhinna jäänd kõnelejaid mõnes suhtes kõrgemale auhinnatuist. Nii näit. väärrib tunnustust J. Kuldkepi kõnevoolavus. Puuduseks võis pidada ainult teatud monotoonsust nii ettekandes kui ka kõneehituses. Ainukene naiskõneleja prl. Ümelas paistis silma oma vaimukusest sädelevate ja väga värskendavalt mõjuvate võrdluspiltide ja kõnekäänudega. Kui kõne lõpuosa oma ettekande ja ehituse poolest oleks olnud selgejoonelisem ja viimistletum, oleks võind tagajärg hoopis paremaks kujuneda. Halva lõpuga rikkus hää alguse ära ka Vallner (sai 3. koha). Looringi ettevalmistus kui ka esinemine oli võrdlemisi puudulik ja segane, mida tubli tööga siiski võiks parandada. Palju sisemist jõudu osutas Musteli esinemine, kuid kõne sisuline külg oli nõrgavõitu. Väga sümpaatliku mulje jättis 3. koha omanik Käosaar oma sooja ning pildirikka ja tugevasti individuaalset värvingut kandva kõnega. Temast, samuti kui Mustelistki, võib areneda väga hää rahvakõneleja. 2. kohale tulnud Vihalemi kõnet võis pidada otse laimatuks. Suurem annus sisemist soojust oleks ta võib olla viind esimesele kohale. Tartu kõnevõistluse laureaat Seliõhv rikkus oma tagajärje puuduliku ettevalmistuse ja kuulajaid

Valter Veitmann.

paistis, et kõnekuunsti teooriaga üldiselt tuttav oldi, kuigi puudus paljudel tehniline vilumus teooria kasutamiseks praktikas. Kuid see on harjutamise asi, mis nõuab teatavat aega ja küllap edaspidi saabuvad edusammud siingi.

Erilise häameelega võib siinkohal toonitada, et pea kõigil esinend kõnelejail paistis olevat häid eeldusi areneda tublideks kõne-meesteks. Tuleb aga hoiatada liigsesse kõne välisvormi eelistamise harrastamise sattumast. Sel teel võib kõneleja areneda küll säravaks raketiks, kuid ilma sisu ja soojuseta. Niisugused kõnelejad pole kutsutud juhtideks. Neid võib imetella, kuid mitte armastada. Tõeline kõnekuunsti tee käib enesekasvatuse, sisemise rikastumise, inimese kujundamise kaudu isiksuseks. Kõnelemine peab olema õilsa isiku sisima olemuse kiirgamine, mida kõnekuunsti tehnika ainult juhib ja korraldab. Seega peab isik, kes tahab saada hääksi kõnelejaks, arendama end kahes suunas — enese isikut üldse

äritava iseteadvutsemise ja kohati labasena tunduva familjäärse esinemisega. Esimese koha pärija Veitman oli hästi, ja esinemise mõttes võiks öelda liigagi hästi ettevalmistund (värskuse kahjuks). Üldiselt oli aga ta ettekanne kõigiti selgejooneline, hääde piltide ja võrdlustega põimitud, liigutused ja näoilme ilma ülearususteta ja loomulikud. Ainult mõne väite põhjendamattust võiks mainida.

Üldiselt peab kõigi kõnelejate kohta kiitvalt märkima hääd ja vaba kehahoidu, mida harilikult pole harjund nägema vanemate kõnelejat juures. Võistlejate rõhuva enamuse kõnelemise tasapind oli võrdlemisi kõrge. Omade eelduste tõttu pääsevad nüüd auhinata jäänd kõnelejad edaspidi kindlasti koh-tadelle, kui nad ainult jätkavad harjutamist.

Edaspidi ei peaks kõnevõistlusi enam kongressi lõppu paigutatama, mil juba lahku-

mismeeleolu valitsemas. Sobivama aja leidmine laseks end vist kuidagi lahendada. Ka tuleks esinejale žürii poolt teatavaks tehtama tähelepanud puudused ja väärtused. Kõnelejaile oleks see väga suure tähtsusega. Kui käesolevas kirjutises seda tagant järele on püütud teha, siis on see pääliskaudne ja üldmuljeline; kuna üksikasjad on ununenud. See-pärast pole sel enam kaugeltki seda tähtsust, mis on üksikasjalikul arvustamisel. Seda oleks mõtetu teha avalikult, vaid kõige parem viis minu arvates oleks žüriil ja asjaosalistel omavahel sellest kõnelda.

Ootan igatahes suure huviga järgmisi kõnevõistlusi, sest õilsa vaimse pitsarit kandev võistlus pakub vähemalt mulle isiklikult mitu korda suuremat naudingut kui missugune tahes spordivõistlus.

Autoriteetne tunnustus noorsoo karskusliikumisele.

Samal ajal, kui Paides noorsoo karskus-kongressi peeti, olid õpetajad Tallinnas koos esimest õpetajate karskuspäeva pidamas (28.—30. det.). Päev õnnestus hästi — osa võttis üle 300 õpetaja ja karskustegelase, nende hulgas rida koolinõunikke, haridusmi-nisteeriumi juhtivaid tegelasi j. t. Päeva kav-as oli hulk sisukaid referaate, nagu „Karskusaate tähtsus Eesti kaasaegse ühisk.-kult. elu seisukohalt“ — E. Õpet. Liidu esimehelt E. Martinsonilt, „Karskuskasvatustöö filosoofilised alused“ — haridusmin. abilt Fr. V. Mikkelisaarelt, „Missuguseid seadus-andlikke reforme oleks karskuskasvatustöö seisukohalt tarvis“ — J. Söödorilt, „Karskusõpetuse võimalusi“ — dir. H. Roosilt, „Kas ja milleks on lootusringe tarvis?“ — koo-lival. juhat. J. Depmannilt j. t.

Üks töökoosolek oli pühendat m. s. noor-soo karskusliikumise küsimusile, mis osas refereerisid mag. Al. Elango tee-mile „Noorsoo isetegeva osavõtu tähtsus, või-malused ja piirid karskuskasvatustöös“ ning algkoolijuhata. A. Ploompuu teemile „Kas ja miks võtavad õpetajad karskusringide tööst liiga loitult osa“. Vastuvõetud resolutsiooni-des nõutakse, et õpetajad ja koolinõunikud oleksid karsked, et koolimajades ei peetaks alkoholi pidusid, et asutetaks erilised noor-soo hoolekande kohtud ning keelataks alko-holimüük noortele alla 20. eluaastat jne. Meie

töö seisukohalt eriti tähtsad on noorsoo karskusliikumise kohta vastuvõetud resolutsioonid:

„1. Kuna noorsoo isetegeval osavõtul karskuskasvatustööst on suur tähtsus niihästi üldpedagoogiliselt kui ka alkoholivastase võit-luse seisukohalt, siis noorte sellekohastele ette-võtetele tuleb suhtuda sõbralikult ning kaasa-aitavalt; eriti tähtsaks tuleb pidada noorsoo karskusringide ja nende üleriikliku keskkorral-duse (Eesti Noorsoo Karskusliidu) tööd;

2. silmas pidades karskusringide suuremat pedagoogilist väärtust, tuleb neid teistest noor-sooringidest eelistada ning võimalikult igas keskkoolis ellu kutsuda; ka algkoolides, kus leidub küllaldaselt küpsusikka jõudnud õpilasi (eriti täiendusklassidega koolides) on karskus-ringid (lootusringide kõrval või nende asemel) võimalikud ning tarvilikud;

3. juhul, kui kooli oma õpetajaskonnast ei leidu karskusringi juhiks (hooldajaks) sobivat isikut, tuleks selleks leida vabatahtlikke jõude väljaspoolt.“

Arvesse võttes õpet. karskuspäeva koos-seisu ja ühemeelsust, millega need resolutsi-oonid vastu võeti, samuti ka seda, et karskuspäeva korraldajaks ning resolutsioonide teostajaks on E. Õpetajate Liit, kellel meie hariduspoliitikas võrdlemisi suur mõju, võime nii selge ja avameelse tunnustuse üle tõsiselt rõõmsad olla.

Ühe kokkusaamise muljeid.

Rui mölder tuuleveskit vabastab pidurist, hakkab see aeglaselt, aeglaselt liikuma ja laulab: „Tääs mis tiis, kas lääs või jääs?..“ Samasuguses kahtluses minagi ringlesin enne Paide kongressi Tartu tänavail. Sääl kohtan korraga pääsekretäri, kes annetab mulle „Noorkarsklase lauliku“ ning sõnab: „Võta see kongressile kaasa!“ Et laulikut kaasa võtta, pidin loomulikult ise sõitma. Nii me siis läksime mõlemad: mina ja laulik.

Et ma viimasel ajal „väljamaal“ harva olin käind, et oli eriti tähtis sündmus — juba viies kongress — üle elada, heitsin ära endast kahtlused ning nautisin hoogsaid tuuli, mis puhusid Paide suunas.

Ja siis ta läks juba lauluga, see sõit.

Tõi hoogu iga kilomeeter, iga laul kuni Tamsaluni ja säält edasi. Ka kitsarööpalise une laulurütm ei rahustand me ülekeevaid meeli. Kuskil metsas, mida kutsuti Vajangu jaamaks, pidasime lumesõdagi, kuna polnud näha ühtegi võorast hinge, keda tülitada päale konduktori, kes naeratles me lõbusa sõjameeleolu puhul.

Best oli ju hää korrake jahedat lund hommiku värskuses ja salk elavaid inimesi...

Alles eel Paidet jaguneti gruppidesse ja süveneti kõnelusisse. Elango seletas kellelegi väga temperamentselt noorte isetegevuse rakendusvõimalusist ja nende piirist. Teisal tutvuti karskusorganisatsioonide, omavalitsuse jne. küsimustega. Ise jäin kuulatama mu Tagore „Der Gärtneri“, mida ksv. Anderson luges sulaval häälele. Huik olla töötand siis välja Paide garnisoni „kodukorda“...

Kuid Paidesse sõitsime karskushümniga.

Leidsime ees hulga elavaid noori, elurõõmsaid inimesi. Leidsime ees Paide vaiksed tänavad, ilusa vallimäe, hästikorraldet kongressiruumid,

kodused magamisõled, mugava teelaua ja lõpuks kuskilt ahju ligidalt õlgedelt raskelt norskava ja äärmiselt nohuhaige referent Seliohvi.

Ning nii algaski kongress.

Algaski pidulikult hoogsalt orkest-riga, lauluga, deklamatsiooniga — dekoreeritud saalis. Aga herra Reeben lõpetas oma avakõne Thomas Charlyl'i sõnadega: „Das letzte Evangelium dieser Welt ist: kenne deine Arbeit und tue sie.“

Võtsime omaks selle mõtte ning järgnevatel päevil rakendusime tõe. Ega ei puudund tööõõmgi, kuigi olime asjalikud, kained ega purskand tuld, nagu vanasti revolutsioonipäevade ümber. Kuid küllalt oli hoogsustki, küllalt rõõmu ja ilusaid hetki.

Lõunasõõgil, hommikul või õhtul teelauas saatis meid „Noorkarsklase laulik“ ja vestlused „maailma elust ja tema parandamisest“. Õhtul oli raske jääda magama, kuigi olime kangesti väsind. Ikka leidis keegi midagi, mille jutustus kiskus kaasa, või pani laginal naerma. Ent kui jääme unne, siis norskasime kõvasti. Ksv. Huik kui „korrapidaja ohvitser“ luges üle meie teki alt väljasirutet jalad, jagas saadud arvu kahega ning järeldas siis et kõik on „käs“.

Ühe momendi me erilise elasime üle noil tööpäivil. Siis kui heitlesime „Kevadikuga“, et ta levib vähe. Ksv. Elango pööras Soome esindaja dr. Tuovise poole: kuidas levib nende „Nuori Voima“. See muretult vastas: ei tea üksikasjaliselt, kuid levib küll.

Siis taipasin kui väike on meie r a h v a s.

Neil sääli Soomes on küllalt sellest, et tellib iga organisatsioon, me peame muretsema, et seda teeks iga üksik liige. Kui raske on viia kõiki niikaugele!

See oli viimasel õhtul teelauas, kui sain aru, mis on selle kongressi tähtsus. Me tuletasime meelde kõnevõistluse esimest ja laulsime talle. Ta vas-

tas meile, nüüd juba ettevalmistamatus kõnes südamest ja otsekoheselt, kuis ta igatsend kokkusaamiste järele, kuis ta heidelnud Baltiski, tolle „lahkuvate laevade linna“ üksildusega kui meri maaga... Nii ma mõlesin siis: See et me koos refereerime ja vastu võtame otsusi, on tähtis, kuid tähtsam on see, et me kokkutulemised näitavad kuis aade suurem on kodunurgast. Me võisime vaimustunult käteplaginaga vastata kõigile rohkeile tervitusile kodust ja võõrsilt. See, et meid meeles pidasid Lääs ja Põhi, et me südamlikult hüvasti võisime jätta Soome esindajad, et me nägemiseni hüüdsime üksteisele, see kõik on

kaotand me üksilduse ja asendand palju, palju uut hoogu. Sellepärast ärgem iialgi mõelgem meie suurpidustuste puhul ega edaspidi „Kas lääs või jääs“, vaid löögem sekka, mingem kaasa!

Pole eland üle ennem nii südamliku nägemiseni hüüdu, kui Paides. Keegi edustaja vaimustusega langetas keerutava kübara liikuvalt rongilt. Küllap müts oleks jäänd Paidesse, kui kogu olemuselt tugev ksv. Vihalem poleks jooksnud rongile järele ja ulatand kaotajale tagasi ta päakate veel kord hüüdega:

nägemiseni!

Mälestusi ja muljeid Paidest.

Saanud täna uueaastakaardi ühelt kaasvõitlejalt, kellega tutvusin Paides, tuleb nii elavalt meelde sääl paari päeva eest lõppend suurkongress. Näen veel elavalt nii paljuid-paljuid tuttavaid kaasvõitlejaid: siin räägib sümpaatne V. Veitmann, sääl istub kõik-teadva ilmega J. Seliohv, astub kõnetooli kange kaasvõitleja Nelli Umelas või võitleb väike Aino noorkarsklaste „rasket seisukorda“ mittetunnistajatega; kõikide vahel midugi sõelub „see, kellel alati midagi öelda on“ — V. Mustel, või „Kartsumdi“ toimetuse viimne töölovi ja ükselinkide kulutaja E. Eilsen, kes ka „Naschmannilt“ selle nime üle tahab võtta; ei unune ka proloogide laulja ja kõikide rongide korralik saatja ja vastuvõtja K. Praakli ega temal taktikepi loomisel abiks olev Agu Pöld, kelle pääalaks siiski mängude organiseerimine; ei saa ka unustada isa jälgedes käivat „kunsti, kui sopa“ vastu võitlejat Ilmar Tõnissoni, sekretäride „tsunfti“ ja Viuu Sarali „era päevapiltnikku“ Ferdi Huiki, kirjanduse ja tantsuspordi harrastajat A. Künge ega Liidu pessimistlikku juhti A. Elangot.

Paistab ehk imelikuna, miks ei leidu mu loetus ühtki Paide kaasvõitlejat — kuid kas saab Paidet üldse teistega ühele jonele asetada? Kui teised kongressi saadikud enam-vähem väljavalik tublimaist oli, siis Paide keskkooli noored oleksid võind küll täies koosseisus kongressile ilmuda ja selle kvaliteet ei oleks mitte tunduvalt langend. Väike kõrvalmärkus: Paide Ühisgümnaasiumi abituri-ent-klassis pole tänavu pea ühtki alkoholi-

tarvitajat ja vast kõigest paar-kolm suitsetajat — see peab ometi tunnistust andma sääl valitsevast mingist seninägematust ja karskest õhkkonnast. Eriti meelde on siiski jäänd tubli organiseerimis- ja paljutöötava kõnean-niga ksv. Paul Vihalem.

Teen lõpuks hüppe kaasvõitlejailt Paide linna, sinna madalate majadega ja väheste restoraanidega pisilinna. Kui kodune ja armas tundus kõik sääl, olgu ainult tähendat, et sääl saia tehakse ainult kord aastas — jõululaupäeval, sest kogu kongressi ajal seletasid kõik Paide pagarid, et neil kõva jõululaupäevane sai on. Paidele andis end kohe see kongressile sõitnud nälgaste inimeste kari tunda, nii olid juba esimesel õhtul paar meessaadikute ühiskorteri lähedast toiduainete kauplust jõululaupäevasest saiaist ja vist veel vanemast leivast tühjad ning iga hommikuga liikus nälgaste inimeste „palverännak“ ikka kaugemale teisele linna äärele — ja veel üks päev, ta oleks ka säält välja jõudnud, kuid siin halastasid need Liidu mehed ja ütlesid: „Stopp! Kongressil lõpp!“

Lõpp ja lahkumine. Kuid hoolas maestro laulis jaamas, et lahkumine on veel kord jällenägemine, jällenägemine seekord jaanipäeval Pärnus. Ja. Äрге unustage, te kaasvõitlejad ja kaasvõitlejannad: 23. juuni varahommikul võtab teid Pärnu jaamas see kõikide rongide hoolas vastuvõtja, taktikepiga vastu.

Jällenägemiseni!
Viljandis, 3. I. 29.

Aleks. Aele.

Siniöhe kadusid Paide tuled...

Rong liikus.

„Millest me nüüd hakkame elama?“ küsisin ühelt kaasvõitlejalt.

„Mälestusist —“, vastas ta.

Ja nüüd, mil tundub ümbruses õudust ja külmust, nüüd meie argipäeva töös, annavad need mälestused Paidest jõudu ja kõvendavad meis tahet edasi võidelda oma tööpidamise eest.

Siniöhe kadusid Paide tuled, Paide, kus kolm unustamatut päeva veetsime, püüdes ühiselt leida võitlusvahendeid ja nende otstarbekohasemat tarvitamist pahede vastu, mis püüavad mürgitada meie õilsaid noorusrõõme.

Sääl, Paides, leidsime teise kodu, eesotsas majaisa dir. Reebelega, kelle noorussöbralik, häätahtlik kuju ei kao kunagi meie mälestusist, sääl kohtasime viimseini vastutuleliku õpilaspere, aktiivseid kaasvõitlejaid.

Hästi õnnestus see kongress — jõuline oli alguski (väljendus ühislaulus ja deklamatsioones), osavõtjate arvultki ületas eelmise, korralduse suhtes aga pole sellel võistlejat!

Iseäranis tuntavalt mõjutas hää korraldus kõnevõistluste üldist tasapinda, sest kõne õnnestumiseks või mitteõnnestumiseks on tähtsad:

- 1) kõneleja hingeline seisukord;
- 2) publik, kellele kõneldakse;
- 3) ruum, kus kõneldakse.

Mahe valgustus, kaunistet kõnetool, soe ruum kus järjekorda tuli oodata, rohke kuulajaskond ja selle sümpaatia — see kõik mõjus kõnelejatele positiivselt.

Ilusaim (ühtlasi ka mõjuvam) silmapilgest oli oleng teelaual, kus nali segi lahkumiskurbusega ja laul („Mis te teete, mis te teete säält-poolt rahvas?“) ei tahtnudki lõppeda. Mingisugune sõnulseletamatu lähedustunne valdas kõigi meeli; pääle vaidlusrikkaid päevi, mil oli nii palju vaadete erinevusi, mõisteti korraga üksteist.

Siniöhe kadusid Paide tuled...

Kui langes hinge võimas igatsuslõõsk, olla veel kord inimeste keskel, kel on kõrgeid aateid — siis, siis olin juba üksinduse ja merekohina linnas — Paldiskis.

Noorsoo töömailt.

V. Noorsoo karskuskongress

peeti Paides, ühisgümnaasiumi ruumes 27.—29. detsembrini. Piduliku avakoosoleku 27. detsembril kell ¼ 19 avas E. Elango, omas kõnes käsitades meil Eestis ja kogu maailmas järjest enam levinevat lõbutsemiskultuuri ja teiselt poolt sellele vastuseisvat tugevat noorsoo elureformi tahet. Tänapäeva noorsoos niihästi meil Eestis kui ka mujal on märgata uue tulevikuusu ja sellest tiivistet idealistliku ellusuhtumise tõusu. See lubab loota, et ka karskuslinal kui mitte otsekohe ligemas tulevikus, siis vähemalt kaugemas teostub murrang ja pannakse piir praegu erakordselt vabalt end laiatavale alkoholismile.

Tervitasid kongressi suusõnal: koolinõunik Summer — Järva maaavalitsuse nimel, dir. A. Reeben — Paide ühisgümnaasiumi n., prl. H.

Anderson — E. Naiste Karskusliidu n., A. Meikop — Ü. E. N. Ü. keskjuhatus n. Telegraafi ja kirjateel tervitavad: haridusminister L. Johanson, kinnitades enda häätahtlikku suhtumist noorsoo isetegevusele ja eriti ilusatele noorsoo karskuspüüetele, Saksa Häättemplerite Ordo noorsooloošide keskkohat, Jugoslaavia noorsoo karskusliit, Norra noorsoo karskusliit, Tallinna koolivalitsus, E. Karskusliidu ja Feno-Ugria nimel V. Ernits, E. Õpetajate Liit, E. Haridusliit, E. Noorseppade Liit, prof. P. Põld abikaasaga, pr. H. Kettunen, dr. O. Kallas, J. Elango, A. Peets.

Kongress omalt poolt otsustas saata tervitustelegrammid riigivanemale, haridusministri, õpetajate karskuspäevale ja Järva maaavalitsusele.

Järgnevad muusikapalad Paide ühisgümna.

orkestrilt hr. Zeigeri juhatusel, deklamatsioonid õpil. K. Praaklilt ning P. Vihalemalt ning dir. A. Reebeni sisukas ning läbimõeldud, kuulajate poolt suure aplausiga vastuvõetud, kõne. Lõpuks järgneb omavaheline tutvumine, milleks kaasa aitavad ühismängud ja tants. Elevust sünnitab avakoosoleku lõpul müügil ilmuv „kongressi häälekõvendaja Kartsumdi“, 6 suure lehekülje suurune šapirograafierit, karikatuuridega kongresslastest varustet ajaleht, milles juba avakoosoleku kirjeldus sees. Järgmistegi päevade õhtul ilmub „Kartsumdi“.

I. tööpäev.

Kongressi esimene tööpäev 28. det. algab töömeeleolu tähe all. Kongressil on esitet 30 org-i, 70 saadikuga. Liidu esimees tervitab vahepeäl kohale jõudnud Soome Öppiva Noorsoo Karskusliidu edustajaid Pauli Tuovist ja Veikko Löfgreni, alla kriipsutades tõsiasja, et meil noorsoo karskusliikumine on saanud väga palju positiivseid mõjutusi just Soomest. Sellele reageerib vastutertvutusega dr. Tuovinen. Kantakse ette vahepeäl saabund tervitustelegrammid Rootsi Noorsoo Karskusliidult ja I. ülერიikliselt õpetajate karskuspäevalt.

Kongressi juhatajateks valitakse: A. Elango (Tartu), P. Vihalem (Paide), E. Roost (Tallinna); pääsekretäriks A. Kung (Tartu); sekretärideks: Viuu Saral (Tartu), F. Huik (Tartu), V. Veitman (Paldiski), J. Tavast (Paide), V. Mustel (Ambla), Redlich (Jõhvi). Mandatkomisjoni valitakse: A. Pöld (Tartu), V. Olup (Tartu), Juhvelt (Paide).

Esimesena refereerib liidu pääsekretär A. Kung teemile „Ülevaade noorsoo karskustöö saavutisist 1928. a.“ Referent annab ülevaate noorsookarskustöö seisukorrast erikohtadel ning peatub 1928. a. edusammude juures.

Läbiraäkimiste all toonitatakse, et kuivõrd elavalt koolis karskusalal töötatakse, oleneb esijoones õpetajate suhtumisest karskusliikumisele. On viimne negatiivse ilmega, siis ei suuda kohalik noorsoo karskusliikumine kujuneda elujõuliseks.

Järgnevad ettekanded teemile „Karskusmeelsuse seisukord praeguses koolinoorsoos ja teid selle tõstmiseks“ Paul Vihalemalt ja Joh. Seliohvilt. P. Vihalem rõhutab, et noorsookarskusliikumise tööpõlluks on päämiselt keskkoolinoorsuq. Arvab, et kogu Eesti keskkoolinoorsoos umbes 25 prots. täiskarskeid õpilasi on, milline osa moodustab meie keskkoolinoorsoo vaimliselt ilmekama osa. Ülejäänud 75 prots. piirduvad paljud üksnes tervisevõlvina joomisega ja pooldavad täiskarskuse nõuet. Suitsetamine väheneb keskkoolinoorsoos järjekindlalt. Asudes karskusmeelsuse tõstmise eritelule keskkoolinoorsoos, püstitab referent järgmised peaväited. Kõned karskusküsimuse üle üksinda ei aita. Tuleb hüljata fanatismi kaldumine, kus tembeldetakse alkoholism suurimaks paheks, mille kõrvaldamisega muutuks maailm kohe paradiisiks. Seegi pole normaalne, et karsklased tihti isoleerivad endid liiasti muust elust ja teotsevad ainult

oma karskustöö piirkonnas. Alkoholismivastane võitlus noorsoos tuleb siduda teiste pahede vastase võitlusega, vaja siirduda üldise elureformi teostamisele. On vaja võimsat täiskarskuse alusel seisvat noorsooliikumist.

Teine referent J. Seliohv rõhutab, et noorsoo karskusliikumise edu on juhtide küsimuses. Hääd juhid suudavad ka kasvatajad noorsoo karskusmeelsuse süvendamiseks lähemale tõmata. Paratamatult käivad sellega mõningad kooliellu puutuvad reformid ühes, kui lähtutakse isetegevusprintsibiist, mis noorsooliikumise puhul alusliku tähendusega. Karskusmeelsuse seisukord noorsoos on üldiselt parand. Tuleb väga suuri lahkuminekuid üksikute koolide vahel ette, mis üldpildi saamist raskendab. Öhtupoolikul refereeris Ilmar Tõnisson teemile „Kino ja sopakirjandus noorsoo karskustöö seisukohalt“. Referent pooldab haridusministeeriumi poolt maksuma pandud kinokeeldu; sopakirjanduse keeldu ei pea referent otstarbekohaseks.

II. tööpäev.

29. det. algab F. Huiki referaadiga „Mis teha karskusringide töö elustamiseks“. Referent käsitab pikemas ettekandes Tartu Treffneri gümn. karskusringi tööd, kirjeldades neid ülesandeid mis teostetavad karskusringides. Eriiselt soovitab ringides alatoimkondade asutamist (näit. spordi, kirjanduse jne.). Samale teemile refereerivad veel Viuu Saral ja V. Veitman.

Järgnevad E. Kubjase ja A. Põllu referaadid teemile „Noorsookarskustöö väljaspool kooli“. Esimene referent käsitab noorsookarskustööd algkooli haridusega noorsoo keskel. Kohtades, kus algkoolis olemas lootusring, tuleks asutada karskustoimkonnad, milleleksid noorte osakonnad. Öpetajad, kes juhivad lootus- ja karskusringide tööd, peaksid kaasa töötama ka karskustoimkondades, juhtides edasi endiste õpilaste tööd. Tekiks side kooli karskustöö ja väljaspoolkoolise karskustöö vahel. Teine referent käsitab vilistlas-kogude tööd karskusringide juures.

Viimasena refereerib A. Peets teemile „Kaasaegse noorsoo karskusliikumise üldilme“.

Seega on kongressi pääosa läbi, järgnevad resolutsioonide vastuvõtmine ja läbiraäkimised. Lõpukõnes konstateerib kongressi juhataja A. Elango kongressi täielikku õnnestumist. Asjalikkudele referaatidele on saadikute poolt hulk väärtuslikku lisa kantud.

Öhtul viibiti koos meeleolurikkal koosviibimisel teelaus, kus ei tahtnud lõppeda kõned ning vastastikkused eladalaskmised.

V. Noorsoo karskuskongressil vastuvõetud resolutsioonid:

I.

a) Kongress peab varvilikuks, et karskusringid astuksid töö elustamiseks omavahelisse kirjavahetusse.

b) Igal õppeaastal korraldada ankeet sel-

leks, et selgusele jõuda ringi liikmete huvide kohta ja, et selgitada tegevusvõimalusi.

c) Kongress soovib karskusringide tegevuse mitmekesistamiseks alatoimkondade ellukutsumist.

d) Kongress soovib tarvitada ringi tegevuse elustamiseks muusikalisi ettekandeid, deklamatsioone ja muid kunstilisi ettekandeid.

e) Kongress tunnistab ringi liigete arvu suurendamiseks ja ettevõtete hääks kordaminekuks vajalikeks laulatusliku prapaganda, milleks kaasa aitab klassiesindajate süsteemi ellu kutsumine ja mitmesuguste võistluste korraldamine.

II.

a) Kongress tunnistab noorsoo karskustööga paratamatult ühendetuks võitluse noorsoo hingeelu mürgitava sopa vastu, eriti kardetavaks pidades sopa-kino ja sopa-kirjandust.

b) Kongress pooldab haridusministeeriumi otstarbekohaselt teostatavat sopa-kino keeldu.

c) Kongress soovib sopakirjanduse vastu võideldes tõsta noorsoo vaimset tasapinda ja maitset, levitades arusaamist sopa kahjust ning pakkudes raamatukogude kaudu paremat kirjandust.

III.

a) Kongress leiab, et kuna noorsoo karskusliikumise siht täisväärtuslikus isiksuses ühtub kooli kasvatuses sihiga, siis õpetajaskund peaks noorsoo karskusliikumisele huvitat olema aktiivselt.

b) Kongress leiab, et karskusmeelsuse tõstmiseks koolinoorsoos tuleb noortel enestel erilist rõhku panna noorsoo karskusliikumisele hääde juhtide väljakujundamiseks, kes ka pärast keskkooliga noorsoos karskusliikumisele juba kogend isikutena võiksid osa võtta.

IV.

Karskustöö üldise edu huvides on hädatarvilik asuda karskustöö korraldamisele koolist lahkunud noorsoo hulgas, samuti kontakti luua ja reaalseid koostöö võimalusi leida organisatsioonidega, kes oma olemuselt enam-vähem karsked. Kongress teeb Noorsoo Karskusliidu juhatusele ülesandeks sellest huvitatud organisatsioonide ja tegelaste nõupidamine kokku kutsuda, selle küsimuse iga-aastaseks kaalumiseks.

Päale selle täiendas kongress E. Noorsoo Karskusliidu põhikirja § 8. järgmise lõikega:

Kirjavahetajaks liikmeks võib olla iga täiskaske isik, kes avaldand huvi Eesti noorsoo karskusliikumise vastu. Kirjavahetajaid liikmeid võtab vastu liidu juhatuse kas enese algatusel või mõne liikmeks oleva org-i ettepanekul. Kirjavahetajad liikmed tasuvad liidu juhatusele asemikekogu poolt määratud suuruses ja tähtajal liikmemaksu. Liikmie, kes

kahe aasta jooksul liikmemaksu tasund pole. hoolimata kahekordselt kirjalikust meeletulestusest, võib liidu juhatuse nimestikust kustutada.

Liidu V. asemikekogu koosseik

peeti Paides 28. dets. 1928. a. Osa võtsid 36 esitajat 30 org.-i poolt. Koosseik juhatajateks valitakse V. Olup (Tartust) ja P. Vihalem (Paides). Sekretärideks: V. Saral (Tartust), F. Huik (Tartust), E. Roost (Tallinnast). Pärast uute liigete vastuvõtmise ja likvideerund org.-ide liikmete nimestikust kustutamise kuulatakse ära tegevus-, kassa-, „Kevadiku“ ja revisjonitoimkonna aruanded, milledest selgub, et liit on 1928. a. viljakalt teutsend. Pääülesandeid on olnud kolm: kontakti loomine võimalikult kõigi eesti keskkoolidega, liidu majandusliku seisukorra kindlustamine, kindla korra loomine liidu asjaajamises. Kontakt on kõne all oleval aastal loodud viie keskkooliga (milledes polnud senini liidu liikmeid); eelmistelt aastatelt tehtud võlgu on vähendat, on leitud uusi tuluallikaid liidule; on algatat kaugemaleküünivaid ettevõtteid, näit. jalamatkajatele puhkekodude asutamist jne. 1928. a. lõpul on liidu liikmeks 91 org.-i umbes 6000 üksikliikmeka.

Kassa läbikäik 1928. a. 4372 kr. 60 senti. 1929. a. liikmemaks määratakse endiste aastate oma suuruses, 10 senti üksikliikmelt. 1929. a. töökava ja eelarve võetakse juhatuse poolt esitat kujul vastu. Töökavas suurimaiks ettevõtteiks on noorsoo suvipäevade korraldamine jaanipäeva paiku Pärnus, ja noorsootegelaste kursuse korraldamine detsembrikuus Tartus.

Uude juhatuse valiti: A. Elango (33 h.), V. Olup (32 h.), F. Huik (32 h.), A. Küng (31 h.), E. Treu (27 h.), R. Viedebaum (26 h.), A. Tigane (26 h.).

Revisjonitoimkonda: V. Ernits, E. Kubjas, dr. J. Rosental. Üldiselt oli koosseik haruldaselt üksmeelne, küsimusi harutati asjalikult ning kainelt.

II. noorsoo kõnevõistlus

peeti Paides 29. dets. 1928. a. Kõne teemiks oli „Joomakombed, nende osa alkoholismi levinemisel ja nende vastane võitlus“. Osavõtjaid oli 9. Hindamiskomisjon koosseisus E. Kubjas, A. Reeben, A. Elango, pr. Thomson, V. Olup tunnistas esimeseks V. Veitmani (Paldiski koolinoorsoo ühing), teiseks P. Vihalema (Paide ühisingümnasiumi noorsoo liit), kolmandaks J. Käosaare (Põltsamaa ühisingümnasiumi karskusring) ja A. Vallneri (Valga poegl. gümn. karskusring) (ligemalt vt. eriartikkel).

Väljaandja: Eesti Noorsoo Karskusliit. Vastutav toimetaja: mag. phil. Alfred Koort.

Tegev toimetus: Aleksander Küng, L. Kodres, F. Huik, E. Kubjas, I. Tõnisson.

Toimetuse kõnetunnid: tegevtoimetajal — iga päev 13—15 Jakobi tän. 8.

Toimetuse aadress: Tartu, pstk. 86, telefon 404.

K. Mattiesen, Tartus.